

Найчастіші запитання та відповіді щодо українських дітей-біженців у польських освітніх закладах

Зарахування до польської школи:

Які з цих документів мають бути перекладені присяжним перекладачем?

Документи не обов'язково повинні бути перекладені присяжним перекладачем на польську мову.

Що робити, якщо в невеликому населеному пункті немає місць у жодній школі?

Законодавство дозволяє організовувати навчання в іншому місці. Крім того, у виправданих демографічних випадках орган, що керує початковою школою, може вказати іншу школу, як місце для реалізації шкільного обов'язку, після укладення угоди з відповідною місцевою самоврядною одиницею.

Що робити, якщо мою дитину не приймуть до жодної школи?

У випадку початкової школи слід звернутися до школи за місцем проживання, яка зобов'язана прийняти українську дитину, що проживає на території, яку обслуговує ця школа. Таким чином, у разі дітей, які будуть виконувати шкільний обов'язок (обов'язок відвідувати школу), такої проблеми не виникне.

У випадку після початкової школи – якщо дитину не приймуть до обраної школи, слід звернутися до органу, що керує після початковими школами (наприклад, до повітового управління або міського управління) з проханням про надання інформації про після початкові школи, у яких є вільні місця і в яких учень зможе навчатися.

Що робити, якщо сім'я проживає в центрі колективного розміщення і має переїхати протягом навчального року – чи приймуть дитину в новій школі?

Кожна дитина повинна бути зарахована до школи перед початком навчального року, щоб вона могла з самого початку брати участь у навчальному процесі. У разі зміни місця проживання протягом навчального року дитина може перевестися до іншої школи та продовжити навчання в такому самому класі.

Чи можна перевести дитину з однієї школи до іншої під час навчального року?

Так, існує можливість переведення дитини до іншої школи під час навчального року, за умови, що в новій школі є вільні місця і вона погодиться прийняти учня. Для переведення необхідно зв'язатися з директором школи, до якої дитина має бути переведена.

Які варіанти для дітей, які не можуть брати участь у стандартній вступній кампанії до середніх шкіл, особливо для учнів з України без результатів іспиту що здається у Польщі після восьмого класу?

Після початкової школи приймають учнів з інших систем освіти за наявності вільних місць. У разі відсутності місць у даній школі необхідно звернутися до органу, що керує школами на даній території, муніципальна або міська ратуша проханням вказати школу, яка має вільні місця.

Які правила вступу до після початкових шкіл для учнів 8 та 9 класів українських шкіл? Клас, до якого дитина буде зарахована, залежить від кількості завершених років навчання за кордоном (зокрема, в Україні). Батьки також можуть звернутися до директора з проханням прийняти дитину до нижчого класу, ніж це виникає із загальної кількості завершених років навчання, наприклад, з огляду на вік дитини.

Які вимоги до знання польської мови при вступі до середньої школи?

Правові норми не вимагають знання польської мови при вступі до середньої школи. Учні, які не володіють польською мовою на рівні, достатньому для навчання, можуть брати участь у додаткових заняттях з польської мови, навчатися в підготовчому класі, користуватися допомогою особи, яка володіє мовою країни походження (працевлаштованої як помічник вчителя), користуватися допомогою міжкультурного асистента та додатковими заняттями для подолання прогалин у знаннях. Рішення про надання допомоги приймає директор школи за погодженням з органом, що керує школою.

Впровадження обов'язкового шкільного навчання:

Які санкції передбачає Міністерство освіти Польщі для батьків, які не запишуть своїх дітей до польської школи?

Директори державних початкових шкіл відповідають за контроль виконання шкільного обов'язку (тобто обов'язку відвідувати школу) дітьми, які проживають у межах шкільного округу, а гміна контролює виконання обов'язку навчання молоддю, яка проживає на території гміни. У разі невиконання шкільного обов'язку можуть застосовуватися санкції в порядку адміністративного примусу, такі як штраф або безпосередній примус. Штраф, накладений одноразово, не може перевищувати 10 000 злотих, а загальна сума штрафів, накладених багатократно, не може перевищувати 50 000 злотих. Перед початком застосування адміністративного примусу директор школи надсилає нагадування батькам або законним опікунам учня.

До якого класу буде зарахована дитина, якщо вона навчається в останньому класі (11) української системи освіти?

В Польщі навчання є обов'язковим до 18 років. Учень, який закінчив школу до досягнення ним 18 років, може виконувати обов'язок навчання, вступивши до ВИШ-у або відвідуючи кваліфікаційні професійні курси. Випускник української середньої школи також може продовжити навчання у поліцеальній школі (навчальному закладі, що надає можливість отримання профільної професійної освіти, аналогу українського технікуму, коледжу).

Де дитина може продовжити навчання після закінчення початкової школи (ліцей, технікум, професійні школи)?

До після початкових шкіл, у яких можна продовжити навчання після закінчення початкової школи, відносяться такі типи шкіл: чотирирічний загальноосвітній ліцей, п'ятирічний технікум, трирічна професійна школа I ступеня та спеціальні школи.

Що робити, якщо я захочу переїхати з сім'єю до іншого міста?

У разі зміни місця проживання учень повинен записатися до школи за новим місцем проживання. Про переведення дитини до іншого закладу необхідно повідомити школу.

**Умови та правила навчання в польських школах:**

**Як буде вирішено питання переповнених класів?**

Правила освітнього законодавства регулюють кількість дітей у дошкільних відділеннях та I-III класах початкової школи – максимально 25 учнів. На другому і третьому етапі освіти немає встановлених обмежень щодо кількості учнів у класах. Додаткова кількість українських учнів-біженців у дошкільних відділеннях становить 3, а в I-III класах – від 2 до 4, залежно від кількості учнів у класі.

**Які кроки будуть вжиті для забезпечення рівного ставлення до українських і польських учнів? Чи будуть вони оцінюватися однаково?**

Кожна дитина, яка розпочинає навчання в польській школі, має однакові права та обов'язки, що випливають із положень Конституції Республіки Польща, законів, постанов та статуту школи. Школи мають внутрішкільну систему оцінювання, яка регулює правила оцінювання учнів у конкретній школі.

**На яких умовах українські учні можуть продовжувати вивчення української мови?**

Для учнів, які не є громадянами Польщі і зобов'язані відвідувати школу, вивчення мови та культури країни походження можуть організовувати дипломатичні або консульські установи України, що діють у Польщі, або культурно-освітні товариства. Це може відбуватися за погодженням з директором школи та за згодою органу, що керує школою. Школа надає приміщення та навчальні матеріали безкоштовно. Також існує можливість вивчення української мови як сучасної іноземної мови. [Перевірте тут.](#)

**Як виглядає процес відвідування необов'язкових предметів, таких як релігія?**

Уроки релігії організовуються на прохання батьків або повнолітніх учнів. Для цього потрібно подати письмову заяву, в якій висловити бажання брати участь у заняттях з релігії. Заяву не потрібно поновлювати щороку, але її можна змінити в будь-який момент (наприклад, відмовитися від уроків релігії).

**Чи працює школа щодня в один і той самий час?**

Розклад уроків встановлює директор школи. Заняття можуть відбуватися в різні години протягом тижня.

**Як я дізнаюся, що робить моя дитина в школі?**

Класні керівники та вчителі підтримують постійний зв'язок з батьками через збори, індивідуальні консультації, електронну комунікацію (наприклад, електронний щоденник), зошит для листування та телефонні розмови. Викладачі чергують у визначений час. Про зустріч потрібно домовлятися заздалегідь.

**Моя дитина не говорить польською мовою. Якою мовою будуть проводитися заняття?**

Заняття проводяться польською мовою. У школі може бути працевлаштована особа, яка працює в ролі помічника вчителя і володіє українською мовою. Крім того, з 1 вересня

2024 року школи можуть працевлаштовувати міжкультурних асистентів, які допомагатимуть учням, які не володіють польською мовою або володіють нею на недостатньому рівні для навчання.

**Чи є в школі польські діти?**

Так, важливою цінністю є спільне навчання дітей-біженців з України та польських дітей, що сприяє взаємному знайомству з культурами, звичаями та правилами суспільного життя.

**Чи будуть польські та ромські діти разом в одному класі?**

Окрім підготовчих класів, польські діти та діти з України, включаючи ромських дітей, будуть навчатися разом у класі.

**Чи знають вчителі в школі наші права та звичаї?**

Міжкультурний асистент і помічник вчителя повинні мати знання про права та звичаї учнів з інших країн і культур. Однак законодавство не зобов'язує польських вчителів знати їх.

**Чи говорять вчителі в школі українською або ромською мовами?**

Вчителі в школі найчастіше не говорять ані українською, ані ромською мовами. Для полегшення адаптації дитини директор школи може працевлаштувати помічника вчителя або міжкультурного асистента, які повинні володіти мовою дитини на комунікативному рівні.

**Чи є в школі особи, які говорять українською мовою?**

Вчителі в школі найчастіше не говорять українською мовою. У школі може бути працевлаштований міжкультурний асистент, який повинен володіти українською мовою на комунікативному рівні. Також у школі може бути працевлаштована особа в ролі помічника вчителя, яка володіє українською мовою на рівні, що дозволяє надавати допомогу учням. Рішення про працевлаштування таких осіб приймає директор школи за погодженням з органом, що керує школою.

**Чи можуть діти, які навчаються в польських школах, одночасно відвідувати заняття в українських школах?**

Діти, які відвідують польські школи, можуть одночасно брати участь в онлайн-заняттях, організованих українськими освітніми закладами, за умови, що це не перешкоджає виконанню шкільного обов'язку в Польщі.

**Які правила звільнення учня з уроку у польських школах?**

Звільнення учня з уроку може відбутися на підставі письмового прохання батьків або законного опікуна.

**Чи можуть учні брати участь у заняттях з релігії інших віросповідань?**

Так, учні можуть брати участь у заняттях з релігії інших віросповідань, якщо в даній школі організовані такі уроки. У випадку відсутності можливості організації занять з

релігії даного віросповідання в школі, учні можуть відвідувати заняття з релігії поза школою, організовані відповідними релігійними громадами.

**Чи мають учні в польських школах доступ до позакласних занять?**

Так, в польських школах учні мають можливість брати участь у різноманітних позакласних заняттях, таких як гуртки, спортивні або художні секції. Українські учні можуть брати участь у цих заняттях на рівних умовах з польськими учнями.

**Чи застосовуються в школі покарання?**

Статут школи визначає види покарань, які можуть застосовуватися до учнів, а також процедури оскарження цих покарань. У кожній школі перелік покарань може відрізнятися, але він має відповідати законодавству, яке забороняє тілесні покарання.

**Підтримка, яку пропонує держава в польських школах:**

**Які кроки вживаються, щоб забезпечити плавну інтеграцію українських учнів в польську систему освіти та уникнути конфліктів?**

Директор школи повинен активно використовувати свої повноваження в галузі педагогічного нагляду та співпрацювати з органом, що керує, та місцевою громадою, щоб якомога краще забезпечити освітні потреби всіх учнів школи. Ключову роль відіграють органи, що керують школою, відповідають за забезпечення умов її діяльності, зокрема безпечних і гігієнічних умов навчання, а також оснащення необхідними навчальними матеріалами. Крім того, у школі може бути працевлаштований міжкультурний асистент, який ініціює інтеграційні заняття для учнів, запобігаючи таким чином поточним конфліктам, що виникають через культурні, релігійні та інші відмінності.

**Як ознайомити батьків з освітньою системою та представити правила функціонування польської школи, а також права та обов'язки учнів і батьків?**

Підтримка в цьому питанні повинна бути надана директором школи, вчителями або міжкультурним асистентом. Найкраще організувати зустріч для батьків/опікунів, під час якої будуть представлені організаційні питання та надані відповіді на актуальні питання. Якщо в школі працює міжкультурний асистент або помічник вчителя, ці особи також повинні бути присутніми на зустрічі, щоб полегшити комунікацію та співпрацю з батьками українських учнів.

**Як подати запит на додаткові уроки для подолання розбіжностей у навчальних програмах, а також на допомогу міжкультурного асистента або помічника вчителя?**  
Рішення про надання підтримки дитині приймає директор школи за погодженням з органом, що керує школою. Батькам або опікуну слід звернутися з цього приводу до директора школи.

**Як моя дитина буде добиратися до школи, якщо ми живемо далеко від навчального закладу? Як моя дитина буде добиратися до школи, якщо ми живемо далеко від навчального закладу?**

Обов'язки гміни щодо підвезення учнів до початкових шкіл визначені в законі «Право про освіту». Якщо відстань від дому до школи перевищує 3 км для учнів 1-4 класів або 4 км для учнів 5-8 класів, гміна зобов'язана забезпечити безкоштовний транспорт або відшкодувати витрати на проїзд громадським транспортом, якщо підвезення забезпечують батьки.

**Моя дитина не вміє читати і писати. Як їй навчатися?**

Дитина йде до школи, щоб навчитися читати і писати. Учні, які не знають польської мови, мають можливість відвідувати додаткові заняття щоб наздогнати навчальну програму та додаткові заняття з польської мови. Українські учні, які не знають польської мови або знають її на рівні, що не дозволяє повноцінно навчатися, можуть навчатися у підготовчих класах. Навчальний процес у цих класах буде адаптований до потреб та освітніх можливостей учнів, з приділенням особливої уваги усному мовленню, читанню та писанню польською мовою. Вчителі, які навчають у підготовчих класах, дбають про гармонійний розвиток кожного учня, навіть якщо група учнів у цьому класі різнорівня за рівнем знання польської мови.

**Моя дитина не справляється з мовою в школі. Чи будуть якісь додаткові заняття?**

Українські учні, які не володіють польською мовою на рівні, що дозволяє їм повноцінно навчатися, можуть брати участь у додаткових заняттях з польської мови, навчатися у підготовчому класі, користуватися допомогою особи, яка володіє мовою країни походження учня (працевлаштованої як помічник вчителя), а також отримувати допомогу міжкультурного асистента та брати участь у додаткових заняттях з навчальних предметів, з яких учень має прогалини у знаннях. Рішення про надання допомоги приймає директор школи за погодженням з органом, що керує школою.

**Яка підтримка доступна для дітей з особливими освітніми потребами?**

Польська система освіти пропонує різні форми підтримки для дітей з особливими освітніми потребами. Вони можуть відвідувати інклюзивні або спеціальні класи, отримувати допомогу асистента вчителя та брати участь у ревалідаційних заняттях. У випадку учнів з України, є можливість адаптації навчального процесу до їхніх індивідуальних освітніх і мовних потреб.

**Чи можуть українські учні користуватися польською системою стипендій?**

Так, українські учні можуть претендувати на шкільні стипендії та матеріальну допомогу, так само як і польські учні. Умовою для отримання стипендії є складна матеріальна ситуація, яку потрібно підтвердити документально.

**Чи організовують школи додаткові заняття для учнів, які мають труднощі з навчанням?**

Так, школи можуть організовувати додаткові заняття для учнів, які мають труднощі з навчанням. Ці заняття можуть включати допомогу в освоєнні шкільних предметів.

**Які заходи вживає школа для полегшення адаптації учнів до польської системи освіти?**

Школи в Польщі застосовують ряд заходів, спрямованих на підтримку учнів у їх адаптації до нової системи освіти. Для учнів з України організовуються додаткові заняття з польської мови, додаткові заняття для вирівнювання рівня знань, а також

надається підтримка міжкультурного асистента. Школи також забезпечують психологічну та педагогічну допомогу, а вчителі адаптують методи навчання до індивідуальних потреб учнів.

#### Антидискримінація:

**Куди можна подати скаргу у зв'язку з дискримінацією учня іншими учнями? Як виглядає вся ця процедура?**

Процедура подання скарги передбачає вирішення описаних проблем відповідно до ієрархії компетенції: спочатку скарга подається класному керівнику, потім директору школи, а в разі потреби відповідному освітньому куратору або органу, що керує школою, залежно від змісту скарги. У школі діє статут та регламенти, зокрема правила безпеки. Орган, що керує школою, несе відповідальність за її діяльність, у тому числі за забезпечення безпечних та гігієнічних умов навчання. Директор школи зобов'язаний піклуватися про учнів, дбати про їх фізичний та психологічний розвиток, а також забезпечувати безпеку під час занять. Кожен може також подати скаргу до Уповноваженого з прав дитини, якщо вважає, що права дитини були порушені.

**Що робити, якщо інші діти будуть докучати моїй дитині?**

Про будь-які прояви насильства та дискримінації слід негайно повідомляти класного керівника і вчителів. За безпечні умови навчання та праці у школі відповідає директор. Після повідомлення про неналежну поведінку по відношенню до учня школа застосує відповідні заходи для усунення таких ситуацій.

**Що робити, якщо з моєї дитини будуть насміхатися інші діти?**

Необхідно негайно повідомити про таку поведінку класного керівника та попросити втрутитися. Якщо такі дії не принесуть результатів, інформацію слід передати директору школи. У разі відсутності адекватної реакції, про це необхідно повідомити орган, що керує школою (наприклад, у випадку школи у Варшаві – Кураторій з питань освіти у Варшаві).

**Які кроки повинні здійснити школи у разі конфліктів між учнями різних національностей?**

Школи зобов'язані негайно втрутитися у випадку конфліктів між учнями. Класний керівник, директор школи, а в разі необхідності і куратор освіти, повинні вжити заходів для врегулювання конфлікту та забезпечення безпеки всіх учнів. Школа повинна сприяти вихованню толерантності та взаємної поваги серед учнів.

**Які кроки повинна вжити школа у випадку виявлення дискримінації учня через його походження?**

У разі виявлення дискримінації учня через його походження, школа повинна негайно вжити заходів для усунення такої поведінки. Класний керівник, вчителі та директор школи зобов'язані забезпечити безпечне середовище для навчання для всіх учнів, незалежно від їх національності чи походження.

Де шукати додаткову підтримку, таку як мовні курси, переклад документації чи ознайомлення з освітньою системою?

Безкоштовну консультативну та мовну допомогу для українських біженців пропонують деякі органи місцевого самоврядування (гмінні управління, повітові староства, міські управління, воєvodські управління). У більших містах організації, що підтримують біженців, особливо ті, що пов'язані з українською національною меншиною або такі, що співпрацюють з Україною, створюють групи підтримки в соціальних мережах. Ці групи обмінюються актуальною інформацією про доступну допомогу та місця, де її можна отримати.